

Ekkor azt mondta az Úr Józsuénak: Lásd! A kezembe adom Jerikót és királyát vitéz harcosaival együtt. Vegyétek hát körül a várost, valamennyi harcos kerülje meg egyszer a várost. Így tégy hat napon át! Hét pap vigyen hét kosszarvból készült kürtöt a láda előtt. A hetedik napon hétszer kerüljétek meg a várost, és a papok fújják meg a kürtöket. És ha majd hosszan fújják a kosszarvakat, ti pedig meghalljátok a kürt szavát, hatalmas harci kiáltásban törjön ki az egész nép. Akkor le fog omlani a város kőfala, és a nép bevonulhat, mindenki egyenest előre.

Józsué könyve, 6. 2–5.

A leomlott fal árnyéka

HUDY ÁRPÁD tárcája

1989. november 9-én éjfél tájt nyíltak meg a Berlint közel harminc éve kettévágó határsorompók, s kezdett el repedezni a nagy gonddal felépített és gyilkos szigorral őrzött fal. A Fal. A nyugatnémet tévécsatornák élőben közvetítették a határátkelőkön összeverődött tömegek spontán lelkesedését, a még órákkal azelőtt is félelmetes építmény diadalittas megszállását, a gyűlölt betonszörnyetegre mért első kalapácsütéseket. Nemcsak az egykori és majdani német fővárost mesterségesen szétválasztó fal omlott össze szinte pillanatok alatt, hanem a második világháború utáni két német lombikállam s a két világhatalom európai domíniumai közt húzódó Vasfüggöny is reccogva-ropogva hanyatlott a porba.

A kisemberek – ha nem adatott meg önfeledten ünnepelniük a helyszínen – minden szabad idejükben a tévét bámulták, a rádiót hallgatták, és falták az újságokat. A hidegháborúba fagyott idő meglendült, s folyvást gyorsuló kerékként napok, hetek alatt hozta be évtizedek lemaradását. Röpké másfél hónap alatt sorra estek Kelet-Közép-Európa ideológiai-politikai jégkorszakának

utolsó, makacs fellegvárai is, Prága és Szófia békésen kapitulált, a legerőszakosabb rezsim, a bukaresti nemzeti kommunizmus pedig karácsony előestéjén lehelte ki vérgőzös lelkét.

Huszonöt év telt el azóta, és ami egykor elevenbe vágó sors-élmény volt, ma már történelem és nosztalgia. A korabeli képsorok és szövegek életre keltik ugyan az akkori érzések halvány, megkopott mását, de már nem egészen azt látjuk, gondoljuk, mint annak idején. Az egyéni emlékezet állítólag hajlamos megszépíteni a múltat, de talán inkább áll ez hivatalos változatára, az állami megemlékezésre és a médiában celebrált, felületes és egyszerűsítő visszatekintésre. Hiszen az ősidők mesés-mitikus közösségi memóriáját a történeti korban felváltó krónikák és világi üdvtörténetek kezdettől tendenciózusak, s az elfogultságok alaphangját rögtön megadó ógörögök óta nem igazán változott a helyzet.

A Németország és Oroszország határolta Köztes-Európa színes mozaikját alkotó országokban nemzedékek óta „haladó” hagyomány a saját és a szomszédos nemzeteket kárhozatni a történelem elhallgatásáért, átértelmezéséért, átírásáért. Nem teljesen alaptalanul – az viszont nem igaz, hogy a mindig ellenpéldaként felhozott „bezzeg”-nációk, vagyis a fejlett nyugat-európaiak mentesek volnának e jelenségektől. Vegyük mindjárt a legújabb kori német történelem nulladik pillanatát jelentő „Mauerfall”, a berlini falomlás huszonöt éves jubileumának üzenetét. A két vesztes világháború, majd évtizedes megosztottság után kemény munkával és szívós, ügyes politika révén az immár egyesült Európa vezető hatalmává emelkedett Németország posztmodern józansággal, ám igen öntudatosan ünnepelt. És nem egészen úgy, mint húsz, vagy akár tíz évvel ezelőtt.

Most úgy fest a dolog, hogy a nép, az istenadta nép vívta ki szabadságát, mintegy önerejéből, dacolva a könyörtelen diktatúrával, a határőrök tűzparancsával. A keletnémet politikai vezetés, rendőrség és titkosszolgálat részint meghátrált, részint spontán a nép oldalára állt. A szovjetek meg mintha ott sem lettek volna. Gorbacsov – egykori önmaga árnyékaként – most is ott üldögélt ugyan statisztaként az ünnepségek díszvendégeinek sorában, de egy-egy mellékmondatnál többet nem kapott a tudósításokban.

Ám nemcsak a kilencvenes évek ilyenkor Moszkva felé zengett hálatirádái maradtak el. Mi is lekerültünk a műsorról. Az első megemlékezések során Kohl kancellár mindig kiemelten emlékezett meg arról, hogy „a magyarok verték ki az első követ a Falból”. Egy darabig utána is szokás volt az év egy napján mantraszerűen ismételtetni ezt a mondatot. Még pár éve is megható helyszíni riportok sorában idézték fel ilyenkor az egykori keletnémetek a magyarok önzetlen segítségét, államét és magánembereket egyaránt. A mostani emlékező anyagokban azonban meglepő módon az osztrákok vették át ezt a szerepet. Magyarországot alig említették.

Sic transit gloria mundi – így múlik el a világ dicsősége. Ki tudja, talán tényleg pusztán a kürtök szavára omlottak le Jerikó falai is. A nép harci kiáltásai közepette.

